

Nr 59.

Av herr **Vahlquist**, med förslag till löneroglering för fältveterinärkåren.

I sina den 30 september nästlidet år avgivna framställningar rörande lantförsvarets medelsbehov, avsedda att tjäna till ledning vid upprättande av 1916 års statsverksproposition rörande fjärde huvudtiteln, yttrar arméförvaltningen i fråga om

löneförbättring åt regementsveterinärer, bataljonsveterinärer och fältveterinärstipendiater följande.

I ett den 7 november 1912 avgivet underdånigt utlåtande i anledning av svenska fältveterinärsällskapets samma år gjorda underdåniga framställning om förbättring av militärveterinärernas löneförhållanden ha arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse på anförda skäl (se bil.) hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes till 1913 års riksdag avlåta förslag om sådan förändring av militärveterinärernas på stat avlöning,

att fältveterinärstipendiat erhöles i årligt arvode 900 kronor samt i dagarvode 8 kronor,

att bataljonsveterinär tillerkändes löjtnants av I. klass lön samt dessutom rätt till ett ålderstillägg av 500 kronor att utgå efter en väl vitsordad tjänstetid av sammanlagt 10 år i egenskap av fältveterinärstipendiat och bataljonsveterinär på stat, under förutsättning att i denna tjänstetid ej inberäknades tiden före vunnen legitimation, samt att bataljonsveterinärbeställning på stat innehafts minst 5 år,

att bataljonsveterinären vid positionsartilleriregementet ävensom den i staten för fortifikationen uppförda bataljonsveterinären, som avses för tjänstgöring vid Svea ingenjörkår och fälttelegrafkåren, utom avlöningsförmåner, som ovan för bataljonsveterinär föreslagits, tilldelades särskilda årliga arvoden av 500 kronor,

att regementsveterinär, med bibehållande av sina hittillsvarande löne-

förmåner, tillerkändes rätt till två ålderstillägg av 500 kronor vardera, att efter väl vitsordad tjänstgöring utgå, det första till den, som varit bataljons- och regementsveterinär på stat under sammanlagt 15 år, därav minst 5 år såsom regementsveterinär på stat, och det andra, då han varit anställd såsom regementsveterinär i ytterligare 5 år, samt att regementsveterinär eller bataljonsveterinär, som vid de ändrade avlöningstvillkorens trädande i kraft innehade sådan beställning, skulle för åtnjutande av rätt till ålderstillägg enligt förenämnda grunder äga tillgodoräkna sig den tid han dessförinnan innehaft anställning vid armén.

Beträffande grunderna för den sålunda ifrågasatta löneregleringen samt den vid ett bifall till förslaget beräknade ökningen i härav berörda anslag får arméförvaltningen hänvisa till arméförvaltningens civila departements och sjukvårdsstyrelsens ovannämnda underdåniga utlåtande av den 7 november 1912.

Någon åtgärd från Eders Kungl. Maj:ts sida i anledning av detta förslag har emellertid hittills icke blivit vidtagen.

Med anledning av genomförandet av 1914 års härordning har visserligen icke någon förändring i organisationen av fältveterinärkåren beslutats i annat avseende, än att ökning skett i beställningarna i följd av uppsatta formationer, men tydligt är dock, att veterinärerna vid armén måste få underkasta sig ökad tjänstgöring, varigenom möjligheten för dem att utöva enskild verksamhet kommer att inskränkas. På grund härav framträder behovet av löneförbättring åt veterinärpersonalen på stat vid armén kraftigare än förut.

Med åberopande av den i oförmälda underdåniga utlåtande givna motivering samt med framhållande därav, att ett flertal veterinärbeställningar vid armén fortfarande äro vakanta och att nya sådana enligt 1914 års härordning böra tillsättas, anser arméförvaltningen, att det nu är ofrånkomligt att genomföra löneförbättring åt oförmälda kår snarast möjligt, om veterinärvärden vid armén nöjaktigt skall kunna tillgodoses. Att detta är ett statsintresse av ej ringa betydelse, torde vara obestridligt.

Arméförvaltningen anser fördenskull, att föreliggande fråga bör göras till föremål för nådig proposition till 1916 års riksdag.

I fråga om detaljerna i det förut avgivna förslaget synas emellertid vissa ändringar böra vidtagas.

Vad först angår fältveterinärstipendiats löneförmåner, vidhåller arméförvaltningen sitt förra förslag, att årsarvodet bör höjas från 600 kronor till 900 kronor ävensom att dagarvodet må utgå med ett till åtta kronor förhöjt belopp. Anslaget till stipendier för veterinärstaten skulle därigenom

komma att höjas från 4.800 kronor med $(8 \times 300 =)$ 2,400 kronor till 7,200 kronor.

Någon förhöjning av reseanslaget på grund av dagarvodenas ökning torde ej behöva ifrågakomma.

Beträffande bataljonsveterinärernas avlöningsförmåner vidhålls också det förra förslaget i det avseendet, att lönen, som nu är lika med löjtnants av 2. klass, bestämmes till belopp lika med löjtnants av 1. klass och sålunda höjes från 1,020 kronor till 1.500 kronor. Härför erfordras en ökning av avlöningsanslaget med $(26 \times 480 \text{ kr.} =)$ 12,480 kronor, var emot en minskning kan äga rum i anslaget till ökad avlöning för de till tjänsteåldern äldsta bataljonsveterinärerna med $(13 \times 480 \text{ kr.} =)$ 6,240 kronor. Med fasthållande av det rättvisa i principen att genom ålderstillägg öka löneförmånerna efter vissa tjänsteår anser arméförvaltningen emellertid, med stöd av vad här ovan anförts rörande behovet att snarast söka upphjälpa rekryteringsförhållandena, sådan ändring i det förra förslaget böra genomföras, att bataljonsveterinär kommer i åtnjutande av sitt ålderstillägg på 500 kronor tidigare än enligt samma förslag eller redan efter fem års tjänstetid såsom bataljonsveterinär på stat. Med sådan förkortning av tjänstetiden för vinnande av ålderstillägg behöver icke inräknas någon tjänstetid såsom stipendiat.

Den ökning i anslaget till ålderstillägg, som härigenom erfordras, bör enligt vanliga beräkningsgrunder upptagas till $\left(\frac{26 \times 500}{2} =\right)$ 6,500 kronor.

Vad beträffar det i förra förslaget framhållna kravet på årliga arvoden av 500 kronor till bataljonsveterinärerna vid positionsartilleriregementet och fortifikationen finner arméförvaltningen anledning att vidhålla det samma endast ifråga om positionsartilleriregementet. På grund av beslut i sammanhang med 1914 års härordning kommer nämligen veterinärvården vid fälttelegrafkåren att få sin egen målsman från och med år 1918. Härigenom skulle erfordras en ökning i avlöningsanslaget med 500 kronor.

Angående slutligen regementsveterinärernas avlöningsförmåner vidhålls det förut avgivna förslaget med två ålderstillägg à 500 kronor vardera, dock att med hänsyn till vad ovan anförts dessa ålderstillägg skulle få åtnjutas fem år tidigare. Ökningen av anslaget till ålderstillägg enligt detta förslag skulle sålunda, med iakttagande av att från och med år 1916 å stat uppförts en regementsveterinär för Bodens garnison och fästningsveterinär vid kommandantskapet i Boden, bliva $\left(\frac{15 \times 2 \times 500}{2} =\right)$ 7,500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får arméförvaltningen i underdånighet hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes till riksdagen avlåta förslag om sådan ändring i militärveterinärernas löneförmåner,

att fältveterinärstipendiat erhåller i årligt arvode 900 kronor samt i dagarvode 8 kronor,

att bataljonsveterinär erhåller löjtnants av 1. klass lön samt dessutom rätt till ett ålderstillägg av 500 kronor att utgå efter en väl vitsordad tjänstetid såsom bataljonsveterinär på stat av 5 år,

att bataljonsveterinären vid positionsartilleriregementet utom avlöningsförmåner, som ovan för bataljonsveterinär äro föreslagna, tilldelas ett särskilt årligt arvode av 500 kronor,

att regementsveterinär, med bibehållande av sina hittills varande löneförmåner, tillerkännes rätt till två ålderstillägg av 500 kronor vardera, att efter väl vitsordad tjänstgöring utgå, det första till den, som varit bataljons- och regementsveterinär på stat under sammanlagt 10 år, därav minst 5 år såsom regementsveterinär på stat, och det andra, då han varit anställd såsom regementsveterinär i ytterligare 5 år, samt

att regementsveterinär eller bataljonsveterinär, som vid de ändrade avlöningsvillkorens trädande i kraft innehar sådan beställning, skall för åtnjutande av rätt till ålderstillägg enligt förenämnda grunder, äga tillgodoräkna sig den tid han dessförinnan innehaft anställning vid armén.

Vad vidare angår frågan om löneförbättring åt fältveterinären har arméförvaltningen vid samma tillfälle avgivit följande yttrande.

I underdånig framställning den 14 oktober 1912 rörande lantförsvarets medelsbehov för år 1914 har arméförvaltningen, bland annat, på anförda skäl hemställt om löneförbättring åt fältveterinären.

Vidare hava arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse i anledning av nådig remiss å svenska fältveterinärsällskapets underdåniga framställning om förbättring av fältveterinärkårens avlöningsförhållanden i yttrande den 7 november 1912 beträffande fältveterinärens löneförmåner anført:

»Vad slutligen angår den av fältveterinärsällskapet väckta frågan om omregleringen av fältveterinärens löneförmåner har arméförvaltningen redan i underdånig skrivelse den 14 oktober 1912 angående lantförsvarets medelsbehov för år 1914 gjort underdånig framställning om sådan reglering, vadan sällskapets hemställan i berörda hänseende nu icke föranleder till något arméförvaltningens yttrande.»

Vid ärendets föredragning inför Eders Kungl. Maj:t anförde departe-

mentschefen, enligt statsrådsprotokollet till 1913 års statsverksproposition, angående fjärde huvudtiteln, sidan 29, att han ansåge det icke böra ifrågakomma att behandla och avgöra löneregleringen för fältveterinären alldeles utan hänsyn till vad en ännu icke slutförd utredning kunde giva till resultat ifråga om lönereglering för arméns övriga veterinärer. Något förslag i ämnet framlades ej heller för riksdagen.

Därefter har arméförvaltningen i underdånig skrivelse den 23 oktober 1913, under förutsättning att ovan berörda förslag om lönereglering för fältveterinärkåren förelades riksdagen, förnyat sin framställning om löneförbättring åt fältveterinären. Icke heller denna framställning har emellertid ännu föranlett framläggande av förslag för riksdagen i framställningens syfte.

De skäl, som legat till grund för nämnda framställningar rörande löneförbättring för fältveterinären, kvarstå alltjämt, och behovet av sådan löneförbättring framträder, sedan den nya härordningen börjat genomföras, med än större styrka. På grund härav anser arméförvaltningen, som längre ned i denna skrivelse under rubriken »Avlöning och rekrytering» avgiver underdånigt förslag rörande lönereglering för fältveterinärkåren, att med upptagande av frågan om löneförbättring åt fältveterinären i varje fall ej längre bör anstå, utan att förslag därom bör i nådig proposition till 1916 års riksdag upptagas.

Beträffande ifrågavarande avlöningsförhöjnings storlek anförde arméförvaltningen i förenämnda underdåniga skrivelse den 14 oktober 1912:

»Vid bestämmande av de löneförmåner, som anses lämpliga för viss statstjänst, torde i allmänhet tagas till utgångspunkt dels det arbete i såväl kvalitativt som i kvantitativt avseende, vilket innehavaren av denna tjänst har att utföra, och dels den tjänsteställning, som denne är avsedd att intaga.

Vad först beträffar fältveterinärens arbete, tillkommer det honom

dels att föredraga veterinärens ärendena i sjukvårdsstyrelsen, varjämte, enär styrelsen icke har tillgång på någon annan kraft med fackinsikter på det veterinära området, han oftast måste själv utarbета de utlåtanden, som i hithörande frågor skola avgivas,

dels att föredraga de veterinära personal- och mobiliseringsärendena, som handläggas på överfältläkarens expedition, och

dels att genom inspektioner övervaka arméns veterinärers verksamhet i avseende på veterinärvården ävensom hovslagarutbildningen vid armén, vilka inspektionsuppdrag tillkommit på grund av nådiga brevet den 22 juli

1908 och sålunda efter det lönestaten för sjukvårdsstyrelsens personal blivit fastställd.

För övrigt torde det böra framhållas, att omsorgen om veterinärutrustningen vid armén samt användningen av de penningmedel, som styrelsen har att förvalta för tillgodoseende av denna materiel, kräver ett ej obetydligt arbete.

Utan att ingå på någon jämförelse mellan omfattningen av de militära sjukvårds- och veterinärärendena eller mellan arbetet i övrigt på fältläkar- och fältveterinärbyråerna i sjukvårdsstyrelsen, torde det dock kunna påstås, att lika litet som fältläkaren kan medhinna enskild läkarpraktik, lika omöjligt torde det vara för fältveterinären att kunna ägna sig åt enskild veterinärpraktisk verksamhet. Detta anser sig arméförvaltningen böra framhålla, enär omnämnda förhållande angående fältläkaren med rätta andragits såsom ett skäl för föreslagen löneförbättring åt honom.

Vid beräkning av det belopp, varmed fältveterinärens nuvarande lön bör ökas, torde man lämpligen kunna utgå från den förutsättningen, att den hittills rådande skillnaden mellan fältläkarens och fältveterinärens löner förbliver orubbad. Enär innevarande års riksdag tilldelat den förre en löneförhöjning av 800 kronor samt förklarat honom berättigad till ett ålderstillägg av 600 kronor efter fem års väl vitsordad tjänstgöring, synes det också vara skäligt, att fältveterinären erhåller samma löneförhöjning och samma ålderstillägg.»

Arméförvaltningen, som fortfarande finner samma löneförhöjning, som av 1912 års riksdag tilldelats fältläkaren, numera överfältläkaren, i sjukvårdsstyrelsen, vara skälig jämväl för fältveterinären därstädes, får på grund av vad sålunda anförts i underdånighet hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes hos riksdagen föreslå, att för fältveterinären i sjukvårdsstyrelsen måtte från och med år 1917 uppföras *dels* en från 4,000 kronor till 4,800 kronor förhöjd lön, *dels* ock ett ålderstillägg av 600 kronor efter fem års väl vitsordad tjänstgöring, med rätt för nuvarande tjänsteinnehavaren att för erhållande av detsamma räkna sig tillgodo den tid han vid den ändrade statens ikraftträdande innehaft befattningen.

I anledning av dessa arméförvaltningens framställningar tillåter jag mig framhålla, att Kungl. Maj:t i nådig proposition nr 58 till 1914 års riksdag har yttrat angående fältveterinärkåren, att »på grund av särskilda framställningar lär det i en nära framtid bliva nödvändigt att till behandling upptaga frågan om lönereglering för fältveterinärkåren». Man hade därför hoppats, att förslag till lösning av denna fråga nu skulle hava

framlagts för riksdagen, då arméförvaltningen härom har gjort förnyad framställning. Så har emellertid icke skett.

Herr statsrådet och chefen för kungl. lantförvarsdepartementet har visserligen i den nådiga propositionen till innevarande års riksdag angående fjärde huvudtiteln anfört: »Att en förbättring av militärveterinärernas löneförmåner måste äga rum inom en nära framtid, finner jag till fullo ådagalagt genom den i ärendet nu och tillförene förebragta utredningen. Särskilt anser jag detta vara erforderligt för att fältveterinärkåren skall kunna på ett betryggande sätt rekryteras och veterinärvården av arméns dyrbara hästmateriel därigenom bliva behörigen tillgodosedd.» Då emellertid detta oaktat herr statsrådet funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till arméförvaltningens omförmälda framställning att nu framlägga förslag om ifrågasatt löneroglering, utan ansett, att härmed bör få anstå till ett kommande år, har detta skett uteslutande med hänsyn till nu rådande statsfinansiella förhållanden.

Visserligen är jag av den uppfattningen, att statsutgifterna icke utan tungt vägande skäl böra ökas, särskilt i tider som de nuvarande, men då sådana skäl emellertid enligt mitt förmenande i detta fall föreligga och det ifrågasatta beloppet dessutom är relativt ringa, så att detsamma icke i nämnvärd mån lär kunna inverka på statsregleringen, har jag ansett mig böra ingå till riksdagen med denna min framställning.

Behovet av sådan löneförbättring är, såsom redan anförts, av statsmakterna till fullo erkänt och har tydligen för varje år, som gått, gjort sig allt mera kännbart. Det kan därför enligt mitt förmenande ej vara förenat med statens intresse att längre uppskjuta lösningen av denna fråga. Tydligt är också, att vakanserna inom fältveterinärkåren måste fyllas, och att allvarligt bör eftersträvas att på nöjaktigt sätt rekrytera denna kår, om, såsom herr statsrådet också yttrar, veterinärvården av arméns dyrbara hästmateriel skall kunna bliva behörigen tillgodosedd.

Det torde i detta sammanhang också böra erinras därom, att såväl distrikts- som länsveterinärerna hava fått sina löneförmåner reglerade, samt att med den nyligen genomförda omorganisationen av medicinalstyrelsen föredraganden av veterinärärendena därstädes kommit i åtnjutande av löneförmåner i likhet med tredje gradens tjänsteman, d. v. s. högre än vad här föreslås för föredraganden av veterinärärendena i arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse.

Det torde sålunda även ur denna synpunkt vara med billighet och rättvisa överensstämmande, att fältveterinärkårens lönefråga ej längre undanskjutes.

Frågan om årligt arvode av 500 kronor till bataljonsveterinären vid positionsartilleriregementet har jag ej ansett böra i detta sammanhang upptagas.

På grund av vad sålunda anförts får jag i huvudsaklig anslutning till arméförvaltningens såväl motiveringar (se även bil.) som förslag vörd- samt hemställa, att riksdagen ville besluta

dels

att fältveterinärstipendiat erhåller i årligt arvode 900 kronor. samt i dagarvode 8 kronor;

att bataljonsveterinär erhåller löjtnants av I. klass lön samt dessutom rätt till ett ålderstillägg av 500 kronor att utgå efter en väl vitsordad tjänstetid såsom bataljonsveterinär på stat av 5 år;

att regementsveterinär, med bibehållande av sina hittills varande avlöningsförmåner, tillerkännes rätt till två ålderstillägg av 500 kronor vardera, att efter väl vitsordad tjänstgöring utgå, det första till den, som varit bataljons- och regementsveterinär på stat under sammanlagt 10 år, därav minst 5 år såsom regementsveterinär på stat, och det andra, då han varit anställd såsom regementsveterinär i ytterligare 5 år;

att regementsveterinär eller bataljonsveterinär, som vid de ändrade avlöningsvillkorens trädande i kraft innehar sådan beställning, skall för åtnjutande av rätt till ålderstillägg enligt förenämnda grunder äga tillgodoräkna sig den tid, han dessförinnan innehaft anställning vid armén, och

att för fältveterinären i sjukvårdsstyrelsen måtte uppföras *dels* en från 4,000 kronor till 4,800 kronor förhöjd lön, *dels ock* ett ålderstillägg av 600 kronor efter fem års väl vitsordad tjänstgöring, med rätt för nuvarande tjänst innehavaren att för erhållande av det samma räkna sig tillgodo den tid, han vid den ändrade statens ikraftträdande innehaft befattningen;

samt *dels*

att höja anslaget till stipendier för fältläkarekåren och veterinärstaten, i Kungl. Maj:ts proposition upptaget till 26,400 kronor, med $(8 \times 300 =)$ 2,400 kronor till 28,800 kronor;

att höja anslaget till avlöning och rekrytering, i Kungl. Maj:ts proposition upptaget till 18,290,603 kronor med $(26 \times 480 =)$ 12,480 kronor till 18,303,083 kronor;

att minska anslaget till ökad avlöning för de till tjänsteåldern äldsta bataljonsveterinärerna, i Kungl. Maj:ts proposition upptaget till 55,538 kronor, med $(13 \times 480 =)$ 6,240 kronor till 49,298 kronor;

att öka anslaget till ålderstillägg, i Kungl. Maj:ts proposition upptaget till 109,350 kronor, med, för bataljonsveterinärerna, $\left(\frac{26 \times 500}{2} =\right)$ 6,500 kronor +, för regementsveterinärerna, $\left(\frac{15 \times 2 \times 500}{2} =\right)$ 7,500 kronor +, för fältveterinären, $\left(\frac{600}{2} =\right)$ 300 = 14,300 kronor till 123,650 kronor; och

att öka anslaget till arméförvaltningen, i Kungl. Maj:ts proposition upptaget till 275,490 kronor, med 800 kronor till 276,290 kronor.

Stockholm den 27 januari 1916.

Conrad Vahlquist.

Bilaga.

Från Civila dep:tet och Sjukvårdsstyrelsen.

Till Konungen, i anledning av nådig remiss å Svenska Fältveterinärsällskapets underdåniga framställning om förbättring av fältveterinärkårens avlöningsförhållanden.

Stockholm den 7 november 1912.

Genom nådig remiss den 14 augusti 1912 hava Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse anbefallts att avgiva underdånigt utlåtande över en av Svenska Fältveterinärsällskapet gjord underdånig framställning om förbättring av militärveterinärernas löneförmåner.

Efter att över denna framställning hava infordrat yttranden från cheferna för samtliga arméfördelningar jämte cheferna för dem underlydande beridna truppförband ävensom från inspektören för kavalleriet och militärbefälhavaren på Gottland, få departementet och sjukvårdsstyrelsen, med överlämnande av dessa yttranden, i underdånighet anföra följande.

Det i den underdåniga framställningen framlagda lönerегleringsförslaget innebär, att regementsveterinärerna, vilka enligt nu gällande stater åtnjuta avlöning lika med kaptener av 2. klass, skulle erhålla samma avlöning som kaptener av 1. klass, att bataljonsveterinärerna, vilka enligt vederbörliga stater åtnjuta avlöning såsom löjtnanter av 2. klass, med rätt dock för halva antalet att från anslaget till ökad avlöning för de till tjänstaldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna utbekomma fyllnad till den avlöning, som tillkommer löjtnant av 1. klass, skulle i staterna uppföras med avlöning såsom löjtnanter av 1. klass, med rätt för halva antalet att efter tjänstålder uppflyttas till erhållande av avlöning såsom kaptener av 2. klass *samt att* fältveterinärstipendiaterna, vilka för närvarande åtnjuta dels årliga arvoden av 600 kronor dels ock dagarvoden under tjänstgöring med 6 kronor till examinerad veterinär och 4 kronor 50 öre till elev vid veterinärinstitutet, skulle få sina årsarvoden höjda till 1,000 kronor och dagarvoden till 8 kronor.

Arméförvaltningen, som av orsaker, vilka nedan närmare utvecklas, finner en lönerегlering för arméns veterinärer vara av behovet påkallad, har vid övervägande av frågan, huru densamma lämpligen bör genomföras, funnit sig böra i första hand taga i övervägande, om i samband med löneförbättringen några ändringar böra ifrågasättas i avseende å organisationen av veterinärvården vid armén, eller beträffande veterinärernas tjänstgöringsskyldighet vid truppförbanden.

Några förslag i sådant hänseende hava i allmänhet icke blivit gjorda av de militära myndigheterna.

I tvenne av de avgivna yttrandena hava emellertid framställt förslag, som avse en minskning av antalet veterinärbeställningar vid armén. Chefen för III. arméfördelningen har sålunda, med anledning av ett uttalande av sekundchefen för livregementets husarer, förordat en utredning i berörda syfte och särskilt framhållit, att det borde beaktas, om icke hovslagarunderofficerarnas utbildning borde utsträckas till att omfatta biträde vid hästsjukvården. Såsom förutsättning för utredningen har fördelningsschefen framhållit nödvändigheten, att en för såväl krigs- som fredsförhållanden tillräckligt utbildad reserv av veterinärer alltid finnes att tillgå för armén. Vidare har militärbefälhavaren på Gottland, på samma gång han tillstyrkt de föreslagna avlöningsförhöjningarna, väckt förslag därom, att med indragning av bataljonsveterinärbeställningarna vid truppförband, där även regementsveterinär finnes, bataljonsveterinärernas tjänster skulle kunna bestridas av därtill utbildade underofficerare, vilka för vinnande av erforderlig kompetens skulle genomgå en utbildningskurs på två år.

För egen del finner Arméförvaltningen sig icke kunna ansluta sig till den framkastade tanken på en eventuell indragning av vissa veterinärbeställningar. Behovet av veterinärer under krigsförhållanden är nämligen så stort, att varje minskning av de fast anställda militärveterinärerna skulle medföra en allvarlig brist på fackutbildade veterinärer. Arméförvaltningen anser det följaktligen ur mobiliseringssynpunkt icke vara tillräckligt att nedbringa dessas antal vid armén.

Även vad fredsförhållandena angår, anser Arméförvaltningen sig böra framhålla, att veterinärtjänstgöringen vid de beridna truppförbanden, sådan den vid tillämpning av 1901 års härordning gestaltat sig, icke torde medgiva någon nedsättning i det för de olika vapenslagen genom härordningsbeslutet avsedda antalet beställningar. I fråga om fältartilleriets truppförband får Arméförvaltningen sålunda erinra därom, att med genomförande av detta härordningsförslag veterinärernas antal ökades med en bataljonsveterinär vid varje regemente. Då genom nådigt brev den 24 mars 1893 stadgats, att bataljonsveterinärbeställningarna vid de äldre fältartilleriregementena vid innehavares avgång skulle indragas, läser det följaktligen vara tydligt, att redan vid tiden för uppgörande av nämnda härordningsförslag den uppfattningen vunnit stadga, att endast en veterinär är otillräcklig för upprätthållande av veterinärvården vid ett sådant truppförband. Riktigheten av denna uppfattning anser Arméförvaltningen numera vara ytterligare ådagalagd, sedan hästnumerären vid ifrågakvarande truppförband med genomförande av detta förslag blivit ej obetydligt ökad.

Då vid kavalleriet antalet stamhästar på varje truppförband är större än vid fältartilleriregementena, finner Arméförvaltningen sig icke heller kunna föreslå någon ändring i den nuvarande organisationen, enligt vilken skola finnas två veterinärer vid varje femskvadronsregemente och tre vid vart och ett av kavallerifördelningens regementen.

Den ifrågasatta minskningen av antalet veterinärbeställningar vid armén kan för övrigt av Arméförvaltningen så mycket mindre tillstyrkas, som den av chefen för III. Arméfördelningen angivna förutsättningen härför, att en för såväl krigs- som fredsförhållandena alltid tillräckligt utbildad reserv måste finnas att tillgå för armén, saknas.

Denna reserv utgöres nämligen f. n. av endast 8 veterinärer, som i fredstid äro tjänstgöringsskyldiga under regementsövningarna vart tredje år, samt av 18 veterinärer tjänstgöringsskyldiga i krigstid, ett långt ifrån tillräckligt antal.

Vid bedömande av denna fråga torde även hänsyn böra tagas till det förhållandet, att, när övningarnas bedrivande sker i allt mera fältmässig riktning, veterinärernas tjänstgöring i samma mån måste ökas. För övrigt är det en ej obetydlig undervisning, som veterinärerna måste meddela i olika skolor, vilken undervisning genom förläggande av hovslagarutbildningen även till kavalleriets truppförband än ytterligare kommer att öka arbetet vid desamma.

Frågan om fältveterinärkårens organisation torde emellertid böra skärskådas ej endast ur den rena militärtjänstens synpunkt.

Det är nämligen av vikt, att veterinärtjänsten ordnas så, att den icke lägger hinder i vägen för militärveterinären att även till en viss grad ägna sig åt enskild veterinärpraktisk verksamhet, såsom hittills varit fallet. Genom sådan verksamhet beredes honom nämligen tillfälle till bättre utbildning och förvärvande av större erfarenhet i veterinärfacket, varigenom han bör vinna i duglighet, ett förhållande, som givetvis måste komma armén till godo.

Att vid de större truppförbanden hava endast en veterinär anställd skulle vara nästan liktydigt med att hindra denne från att utöva enskild veterinärverksamhet.

Ett sådant ordnande av saken skulle därför hava såsom en given följd, att militärveterinären måste bygga sin existens uteslutande på av staten erhållna löneförhöjningar, och då torde man ej kunna stanna vid den föreslagna löneförbättringen, åtminstone icke, om armén vill göra anspråk på att kunna förvärva sig väl kvalificerade krafter på detta område.

Vad särskilt beträffar möjligheten att ersätta ett eventuellt minskat antal veterinärer med vissa i hästsjukvård utbildade underofficerare, vill arméförvaltningen såsom sin bestämda åsikt framhålla, att, även om man kunde tänka sig, att en underofficer kunde erhålla den utbildning, som föreslagits, torde han i alla händelser icke kunna bibringas de kunskaper, som erfordras för att ersätta en veterinär. Någon läroanstalt finnes för övrigt icke för sådan utbildning. Ett genomförande av den av militärbefälhavaren på Gottland ifrågasatta anordningen skulle för övrigt i själva verket innebära en återgång till förhållanden, som, till följd av allmän upplysning och vetenskaplig forskning, sedan längre tid övergivits.

På sätt ovan nämnts, har arméförvaltningen ansett sig även böra taga under övervägande, om och i så fall i vad mån genomförandet av en lönereglering för fältveterinärkåren kan böra föranleda till ändrade bestämmelser i fråga om veterinärernas tjänstgöringsskyldighet vid truppförbanden. I sådant hänseende har chefen för I. arméfördelningen fäst uppmärksamheten på önskvärdheten, att de militära veterinärerna tillförbindas att tillhandagå vederbörande militära befälhavare vid besiktning av kött och fläsk för manskapets proviantering.

Rörande detta krav må erinras därom, att det nu tillkommer regements- (bataljons-) veterinär att biträda regementschefen vid frågor, som röra rationsstater, furageartiklar m. m. eller med andra ord frågor, som röra hästarnas utfodring.

Även om det icke kunde anses orimligt, att i samband med en lönereglering veterinärernas arbete i och för sig bleve ökat, anser emellertid arméförvaltningen, att ett åläggande för dem att besiktiga artiklar, som äro avsedda för utspisning av manskapet, skulle medföra sådana skyldigheter för dem, som icke lämpligen böra förenas med deras tjänst.

För övrigt lärer väl fackmässig kontroll av ifrågavarande proviantartiklar vara lika behöfelig vid de många truppförband, där veterinär ej är anställd och torde detta spörsmål, som länge varit föremål för utredning inom arméförvaltningen, lämpligen ej böra lösas annat än i hela sin utsträckning. Arméförvaltningen anser alltså denna fråga ej böra i samband med den nu ifrågasatta löneregleringen giva anledning till ändring i nu gällande bestämmelser.

Då arméförvaltningen nu övergår till att yttra sig om behovet av en lönereglering för fältveterinärkåren och om sättet för genomförande av en sådan, vill Arméförvaltningen till en början erinra om, att arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse i sin av fältveterinärsällskapet åberopade skrivelse till statsrådet och chefen för kungl. lantförsvarsdepartementet den 31 december 1909 framhållit, att anledningen till de då befintliga vakanserna bland bataljonsveterinärbeställningarna och fältveterinärstipendiatplatserna vid armén i huvudsak vore att söka uti det förhållandet, att de civila veterinärtjänsterna i allmänhet äro förmånligare, varav följer, att utsikterna på den civila banan till en bättre utkomst äro icke oväsentligt större.

Ändring beträffande antalet vakanser till ett bättre hava sedan dess icke ägt rum. Sålunda äro samtliga fältveterinärstipendiatplatser sedan längre tid tillbaka obesatta, och vidare hava fem vakanta bataljonsveterinärbeställningar gång efter annan kungjorts till ansökan, utan att någon sökande anmält sig.

I fråga om regementsveterinärbeställningarna äro dessa visserligen f. n. besatta, men på grund av små utsikter till extra förtjänst efter förflyttning, särskilt till en del tjänstgöringsorter, vilken förtjänst dock är behöfelig för att regementsveterinär, som har familj, skall kunna existera, har konkurrensen om dessa platser under senare tider varit jämförelsevis ringa eller ingen. Så t. ex. anmälde sig endast en sökande till sist ledigförklarade regementsveterinärbeställning, nämligen den vid samma truppförband anställde bataljonsveterinären, oaktat flera bataljonsveterinärer hade att åberopa längre tjänstetid.

Att fältveterinärstipendiat- och även bataljonsveterinärbeställningarna f. n. äro mindre eftersökta torde även i viss mån bero på de mindre gynnsamma befordringsförhållanden, som råda inom fältveterinärkåren, i det att regementsveterinärbeställningarna äro till antalet endast 14, under det att bataljonsveterinärbeställningarnas antal är 26, på grund varav det visst icke är uteslutet, att en del bataljonsveterinärer måste falla för åldersgränsen, 58 år, då de få åtnöja sig med den ringa pension, som åtföljer löjtnants av 1:a klass lön.

Utsikterna att under nuvarande förhållanden, särskilt på tillfredsställande sätt, kunna rekrytera fältveterinärkåren synas också mörkare än någonsin. De civila befatningarna äro såsom nämnt mera lockande, och på den grund draga de i alla händelser veterinärkårens bästa krafter till sig.

Dessa missförhållanden torde utvisa behovet av löneförbättringar för militärveterinärerna, vilket sjukvårdsstyrelsen också i sin oförmälda skrivelse framhållit.

Arméförvaltningen, som visserligen i likhet med Svenska fältveterinärsällskapet anser, att såväl fältveterinärstipendiaterna som bataljons- och regementsveterinärerna

böra erhålla löneförbättring, har dock en i vissa avseenden från det föreliggande förslaget avikande åsikt angående sättet för dess genomförande.

Vad först fältveterinärstipendiats aflöningsförmåner beträffar, synes det nödvändigt, att såväl årsarvodet som dagarvodet höjes. Fältveterinärsällskapet, som utgår från den oriktiga förutsättningen, att fältläkarstipendiat uppbär ett årligt arvode av 1,200 kronor i stället för rätteligen 900 kronor, anser, att fältveterinärstipendiat bör avlönas lika med civil veterinärstipendiat eller erhålla 1,000 kronor i årligt arvode. Det synes Arméförvaltningen vara skäligt att höja fältveterinärstipendiats aflöning till samma belopp, som utgår till fältläkarstipendiat, eller till 900 kronor i årligt arvode och 8 kronor i dagarvode.

Genom höjning av årsarvodena skulle betingas en ökning av anslaget till stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten med ($8 \times 300 =$) 2,400 kr. Då dagarvodena enligt avlöningsreglementet för armén utgå från reseanslaget, skulle även utgifterna från detta anslag givetvis ökas, om sistnämnda arvoden höjas. Reseanslaget är emellertid af förslagsanslags natur och därför lärer någon ökning av anslaget endast av denna grund ej behöva ifrågakomma.

Beträffande bataljonsveterinärernas löneförmåner hava dessa t. o. m. år 1907 utgått med samma belopp som löjtnants av 2:a klass. Genom Riksdagens beslut s. å. tilldelades emellertid halva antalet bataljonsveterinärer fr. o. m. 1908 löneförmåner i likhet med löjtnants av 1:a klass.

Arméförvaltningen anser rekryteringen av dessa beställningar oundgängligen fordra, att bataljonsveterinärs begynnelselön i enlighet med fältveterinärsällskapets förslag likställas med löjtnants av 1 klass, och hemställer arméförvaltningen följaktligen, att med upphävande av den nuvarande skillnaden mellan äldre och yngre bataljonsveterinärer, avlöningen för samtliga dessa beställningar i vederbörliga truppförbands stater höjes från det för löjtnant av 2 klass till det för löjtnant av 1 klass fastställda belopp. Härigenom kommer att erfordras en ökning av avlöningsanslaget å ($26 \times 480 =$) 12,480 kronor.

Med hänsyn till proportionen mellan bataljons- och regementsveterinärer, varigenom, såsom redan blivit omnämnt, befodringsförhållandena för bataljonsveterinärerna äro mindre gynnsamma, torde det emellertid vara befogat att dessa beredas ytterligare någon förbättring i löneförmånerna. Detta erfordras särskilt för de fall, då de icke vinna befodran. Bataljonsveterinärerna erhålla nämligen rätt till pension först vid fem års högre ålder än som är bestämd för kompaniofficerare och det synes därför skäligt, att dem beredes sådan avlöning att deras pension blir högre än innehavares av motsvarande militära beställningar. Emellertid synes denna löneförbättring icke böra ske genom att uppflytta de äldre bataljonsveterinärerna i kaptens av 2 klass lönegrad, enär deras tjänstgöring med allenast vissa undantag icke torde kunna anses vara av den krävande natur, att så hög avlöning, som sällskapet föreslagit, är berättigad. Den princip för tilldelande av högre avlöning åt vissa bataljonsveterinärer, som nu tillämpas, är i allt fall mindre tilltalande, enär löneförhöjningen därigenom göras beroende av en äldre bataljonsveterinärs avgång, och en sådan tjänsteman alltså kan komma i åtnjutande av högre avlöning efter mycket kortare tjänstetid än en annan.

Det torde däremot vara med större rättvisa överensstämmande, att löneförbättringen utgår i form av ålderstillägg efter bestämd tjänstetid och sålunda lika för alla batal-

jonsveterinärer. Sådant ålderstillägg synes skäligen böra bestämmas till 500 kronor att utgå efter en väl vitsordad tjänstetid av minst 10 år i egenskap av fältveterinärstipendiat och bataljonsveterinär på stat, under förutsättning att i denna tjänstetid inräknas allenast tiden efter det tjänsteinnehavaren vunnit legitimation och att av tjänstetiden minst 5 år fullgjorts såsom bataljonsveterinär. Bataljonsveterinär, som kvarstår till pensionsåldern, skulle med erhållet ålderstillägg kunna påräkna en från 1,200 kronor till 1,600 kronor förhöjd pension.

Den ökning av anslaget till ålderstillägg, som vid bifall till arméförvaltningens nu gjorda förslag skulle erfordras, bör enligt vanliga beräkningsgrunder upptagas till $\left(\frac{26 \times 500}{2} =\right)$ 6,500 kronor. Samtidigt kan emellertid anslaget till ökad avlöning för de till tjänsteåldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna minskas med det för de sistnämnda under detta anslag beräknade beloppet eller $(13 \times 480 =)$ 6,240 kronor.

Utöver den löneförbättring, som skulle tillkomma samtliga bataljonsveterinärer, erfordras ytterligare sådan för innehavarna av dels bataljonsveterinärbeställningen vid positionsartilleriregementet dels och den bataljonsveterinärbeställning vid fortifikationsen, som är avsedd för Svea ingenjörkår och fälttelegrafkåren. Dessa beställningar äro nämligen avsevärt mera krävande än övriga bataljonsveterinärbeställningar.

Vid det förra truppförbandet uppgår hästtjänstgöringsdagarnas antal till ungefär dubbelt mot vid trängkårerna, varjämte undervisning lämnas i ungefärligen samma utsträckning och i liknande skolor, som vid fältartilleriregementena, varest den dock kan uppdelas på två veterinärer. Därjämte torde kunna anföras, att bataljonsveterinären skall deltaga i årligen återkommande marscher och fälttjänstövningar samt företaga s. k. hästmönstringar eller med andra ord tjänstgöra utom förlägningsorten sammanlagt i olika omgångar omkring en månad årligen. Med sådan tjänstgöring minskas tydligtvis möjligheten till enskilt förvärv.

Sedan Svea ingenjörkår och fälttelegrafkåren numera blivit förlagda till särskilda på icke obetydligt avstånd från varandra belägna etablissemang, har för innehavaren av berörda beställning vid fortifikationen tjänstgöringen i hög grad ökats, och överstiger väsentligen övriga bataljonsveterinärers.

Det synes därför vara fullt fog för att innehavarna av ifrågavarande två bataljonsveterinärbeställningar, utom löneförmåner i likhet med övriga bataljonsveterinärer, tilldelas ett särskilt avode av 500 kronor årligen. Dessa arvoden synas böra upptagas i resp. truppförbands stater och avlöningsanslaget härför ökas med ett belopp av 1,000 kronor.

Angående regementsveterinärernas avlöningsförmåner har fältveterinärsällskapet föreslagit att desamma skulle likställas med kaptens av 1 klass.

Detta förslag finner arméförvaltningen icke kunna tillstyrkas, enär det torde kunna inträffa, att en bataljonsveterinär på grund av särskilda förhållanden kan bliva befordrad till regementsveterinär vid jämförelsevis tidig ålder, såsom ock vid ett par tillfällen förekommit.

I enlighet med vad arméförvaltningen föreslagit beträffande rätt för bataljonsveterinärerna att komma i åtnjutande av ålderstillägg och särskilt med hänsyn till att pensionsåldern för regementsveterinärerna inträder först vid 60 år eller 10 år senare

än för kaptener, anser arméförvaltningen däremot en löneroglering för nu ifrågavarande tjänstemän böra genomföras på det sätt, att viss, ej för kort, tjänstetid stadgas för uppnående av högre löneförmåner såsom regementsveterinär, och föreslår arméförvaltningen, att regementsveterinär tillerkännes rätt till två ålderstillägg å 500 kronor vardera att efter väl vitsordad tjänstgöring utgå: *det första* till den, som varit bataljons- och regementsveterinär på stat i sammanlagt 15 år, därav minst 5 år såsom regementsveterinär på stat, *samt det andra*, då han varit anställd såsom regementsveterinär i ytterligare fem år. Efter en tjänstetid i beställning såsom bataljons- och regementsveterinär av 20 år skulle sålunda regementsveterinär kunna erhålla den högsta lön, som sällskapet föreslagit, och vid uppnådd pensionsålder påräkna en pension lika med den, som tillkommer kapten av 1 klass. Den ökning av anslaget till ålderstillägg, som, därest regementsveterinärerna erhålla ålderstillägg enligt arméförvaltningens nu uppgjorda förslag, skulle erfordras, bör enligt vanliga beräkningsgrunder upptagas till $\left(\frac{14 \times 2 \times 500}{2} =\right)$ 7,000 kronor.

Vad slutligen angår den av fältveterinärsällskapet väckta frågan om omreglering av fältveterinärens löneförmåner har arméförvaltningen redan i underdånig skrivelse den 14 oktober 1912 angående lantförsvarets medelsbehov för år 1913 gjort underdånig framställning om sådan reglering, vadan sällskapets hemställan i berörda hänseende nu icke föranleder till något arméförvaltningens yttrande.